

Medzinárodné vzťahy a medzinárodné právo

Ján Azud: Úvod do medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva. I. diel. Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Banská Bystrica 1996, 137 strán, ISBN 80-88825-62-8.

Autor, doc. JUDr. Ján Azud, DrSc., vedecký pracovník Slovenskej akadémie vied, popredný slovenský odborník na otázky medzinárodného práva, v súčasnosti pôsobiaci i ako vysokoškolský učiteľ na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, sa v I. dieli svojej práce, vydanéj ako učebné texty, zaoberá základnými aspektami medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva. Usiluje sa podať obraz o uvedenej problematike, o jej vývoji od roku 1945 po pád bipolarity a o jej následnom novom formovaní obsahu, cieľov a úloh do polovice 90-tych rokov.

Prvý diel práce Úvod do medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva je rozčlenený na dve časti. *Prvá časť* je venovaná inštitucionálno-právnomu systému záruk mieru a bezpečnosti. Zameriava sa najmä na vysvetlenie pojmov a stanovení definícií právnych záruk bezpečnosti po odideologizovaní medzinárodných vzťahov. Ján Azud sa v nej zaoberá rozborom definície právne záruky mieru a bezpečnosti a dochádza k stanovisku, s ktorým možno súhlasiť: „... právne záruky mieru a bezpečnosti z hľadiska globálneho systému medzinárodného mieru a bezpečnosti sú také medzinárodné inštitucionálno-právne i zmluvno-právne garancie v oblasti vojenskej, politickej, ekonomickej, ekologickej i humanitnej i vnútroštátne garancie, ktoré majú zaručiť štátom ako členom medzinárodného spoločenstva ich vzájomne závislú a nedeliteľnú bezpečnosť. Sú to také zásady, normy, inštitúty a opatrenia medzinárodného práva a podľa medzinárodného práva, zmluvného i obyčajového, ako aj medzinárodné inštitucionálne politicko-právne a zmluvno-právne mechanizmy, ktoré majú zaručiť svetu odzbrojenie a mier.“¹

V prvej časti svojej práce sa Ján Azud zaoberá i metodologickými otázkami výskumu záruk mieru a bezpečnosti, zameriava sa na niekoľko okruhov otázok, a to najmä na teoretické otázky výskumu mieru a bezpečnosti a na metodologický i vecný prístup k riešeniu závažných globálnych problémov súčasného sveta. Ujasnenie si týchto otázok poslúžilo autorovi ako teoretické i vecné východisko pre výskum komplexného systému medzinárodnej bezpečnosti a jeho právnych záruk.

Významný posun v oblasti európskej bezpečnosti, podľa tohoto východiska, po páde bipolarity zaznamenali okrem iných summit v Paríži v roku 1990, na ktorom bola prijatá Charta pre novú Európu, a Helsinský summit KBSE v roku 1992, na ktorom bol prijatý dokument Výzva doby zmien, deklarácia a najmä helsinské rozhodnutie. Analýzou týchto dokumentov dokazuje Ján Azud ich dôležitosť pre záruky mieru a bezpečnosti, čo potvrdzuje i ďalší vývoj v Európe.

Druhá časť práce sa zameriava na otázky zmluvno-právneho systému záruk bezpečnosti. Podstatu týchto záruk, ako zdôrazňuje autor, popri základných zásadách medzinárodného práva a Charty OSN tvoria medzinárodné zmluvy a dohody. Ich analýzy sú hlavným obsahom druhej časti prvého dielu práce Úvod do medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva, a to počínajúc rokom 1959, kedy bola prijatá prvá významná zmluva o obmedzení zbrojenia v určitej oblasti (ide o Zmluvu o Antarktíde z roku 1959), a následne ďalšie, ktoré sú v súčasnosti v platnosti. Základné východisko pri ich rozbere je autorom postavené na zmene myslenia po zániku bipolarity, t. j. zabezpečenie bezpečnosti a spravodlivého sveta pre všetky krajiny.

Práca doc. JUDr. Jána Azuda, DrSc., jej prvý diel, podáva prehľadne v komplexe nový pohľad na základné otázky medzinárodných vzťahov a medzinárodné právo. Nakoľko v Slovenskej republike neexistuje zatiaľ moderná učebnica, respektíve práca, ktorá by sa súhrnne zaoberala uvedenou problematikou, je táto publikácia svojím spracovaním prínos-

som k objasneniu medzinárodných vzťahov v celej ich komplexnosti. Je i východiskom pre pochopenie vývoja spoločnosti v kontexte medzinárodných dohôd a zmlúv, zaručujúcich mier a bezpečnosť. Pripravovaný druhý diel bude podľa autora práce venovaný špecifickým otázkam medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva, čo isto doplní celkový pohľad na danú problematiku a umožní nielen študentom, ale i širokej odbornej verejnosti prehliť si svoje znalosti.

Dalibor Vlček

¹ Azud, J.: Úvod do medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva. I. diel. Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Banská Bystrica 1996, s. 13–14.